

Toespraak van burgemeester Ron König (alleen het gesproken woord geldt)

Gelegenheid: Deventer Nieuwjaarsreceptie

Datum: 10 januari 2023

Dames en Heren,

Fijn om u allen te zien, fijn dat u hier bent!

U bent vast via het Grote Kerkhof binnengekomen. We hebben er even op moeten wachten, maar wat is het plein prachtig geworden. Een fijne plek om te wandelen, op een bankje te zitten en om – als het straks weer lekker warm is - te spelen bij de nieuwe fontein. Het is dé plek om je te laten omarmen door de geschiedenis van de stad.

Het vernieuwde Grote Kerkhof is in die zin symbolisch voor Deventer; het gaat goed met Deventer. De stad groeit, de dorpen bloeien. We hebben grote plannen voor de toekomst: verduurzaming van bestaande gebouwen, de bouw van nieuwe woningen, nieuwe sportvoorzieningen en vernieuwing van de Schouwburg en het Burgerweeshuis. We kijken met vertrouwen uit naar de decennia die voor ons liggen. Die zelfverzekerdheid wordt ook in 'Den Haag' herkend. Het afgelopen jaar kregen we van het kabinet bijna 6 miljoen euro voor de realisatie van flexwoningen. Daarnaast is 30 miljoen euro aan Deventer toegekend, waar we als gemeente nog 30 miljoen bij doen. Die 60 miljoen zetten we vooral in voor de bereikbaarheid van de stad. Elfdruizend woningen toevoegen gaat immers alleen als we de infrastructuur daarop aanpassen.

Ja, het gaat goed met de stad en de dorpen. Maar gaat het ook goed met onze inwoners? Als gemeentebestuur hebben we het belang en het welzijn van de inwoners op ons netvlies. Dat is waar het in essentie over gaat bij alles wat de gemeente doet. Dat maakt ook dat wij oprecht bezorgd zijn; veel Deventenaren worden direct en hard geraakt door ontwikkelingen in de wereld.

De oorlog in de Oekraïne heeft geleid tot nieuwe vluchtelingen en een energiecrisis. Iedereen merkt dat de kosten voor levensonderhoud sterk zijn gestegen. De inflatie kwam in 2022 uit op ruim 10% en het einde is nog niet in zicht. Kunnen we onze energierekening en onze dagelijkse boodschappen nog blijven betalen? Dat is een vraag die veel Deventenaren bezighoudt. En voor heel wat mensen luidt het antwoord: nee. Voor veel eenoudergezinnen, maar zelfs voor veel tweeverdieners komt de armoedegrens ineens akelig dichtbij. Die financiële problemen leiden tot zorgen en ook tot stress in veel gezinnen. Als gemeentebestuur doen we wat we kunnen: we hebben verschillende financiële regelingen ingevoerd, er is een Ondersteuningsloket Energie voor mensen die in de knel komen door de hoge energiekosten en we geven Geldfit een nieuwe impuls. Aan inwoners die het financieel niet meer redden vraag ik om zich bij ons te melden.

Ik zei het al: de oorlog in Oekraïne leidt ook tot een nieuwe groep vluchtelingen. Ze zoeken hier een veilig heenkomen, weg van de bombardementen, weg van de onzekerheid en de stress die oorlog geeft. Wij vangen Oekraïners op en bieden bovendien crisisnoodopvang aan asielzoekers. Een stevige klus, waar we dit jaar ook nog wel druk mee zijn. Ik wil hier graag een groot compliment geven aan Deventer: het onderwijs zet alles op alles om kinderen van vluchtelingen naar school te laten gaan, de zorg doet wat ze kan, vrijwilligers organiseren tal van activiteiten en velen zetten zich in als taalmaatje. Deventer is voor vluchtelingen door de inzet van velen een fijne plek om te worden opgevangen.

De impact die een oorlogs- of geweldssituatie kan hebben op je leven is moeilijk voor te stellen. Afgelopen jaar was ik op bezoek bij een echtpaar dat 65 jaar getrouwd was. Zij waren beiden natuurlijk behoorlijk op leeftijd. Hij vertelde dat hij als jongeman in Nederlands Indië diende, tijdens de zogenoemde politioenele acties. Ik vroeg of hij nog last had van de nare dingen die hij daar had meegemaakt. Hij boog zich naar me toe - keek me doordringend aan – en bekende zacht en stellig: “nachtmerries, iedere nacht... iedere nacht...”

Dat is óók de dagelijkse waarheid voor veel vluchtelingen. Ze zijn hier veilig, maar hun hoofd is nog daar. Het is goed dat we deze -vaak nog jonge- mensen hier opvangen en perspectief bieden.

De verhalen van vluchtelingen die we hier opvangen maken nog maar eens duidelijk hoe bevoorrecht we zijn; we leven in een rechtstaat, in een democratisch land, waarin een kritische houding tegenover de overheid kan, mag en zelfs goed is. Vluchtelingen lijken soms meer doordrongen te zijn van de waarde van democratie en rechtsstaat dan veel Nederlanders. Voor ons is onze rechtsstaat zo vanzelfsprekend dat velen de waarde ervan nauwelijks meer zien. Onze democratie is best sterk, maar vraagt wel om 'onderhoud' en vernieuwing. Het is daarom goed dat we zoeken naar nieuwe mogelijkheden om inwoners meer invloed te geven op het gemeentelijk beleid, bijvoorbeeld via een burgerberaad.

De essentie van een democratie is niet dat de meerderheid bepaalt, maar dat de meerderheid zorgvuldig omgaat en rekening houdt met de minderheid. In de kern betekent dat: in gesprek zijn en blijven met elkaar, ook als het moeilijk is. Zo voeren we gesprekken met de boeren in onze gemeente. Dat zijn er nog zo'n 250. We zoeken met hen naar oplossingen, die recht doen aan de natuurdoelstellingen en die de boeren perspectief geeft. Dat is een zeer ingewikkelde opgave en betekent waarschijnlijk ook dat niet alle boeren door kunnen. Boeren voerden dit jaar, ook in Deventer, stevige acties. Soms ludiek, zoals de onthulling van de borden 'Westerkappeln' in Bathmen, soms op de rand, zoals de protesten bij de distributiecentra en soms over de rand, zoals het dreigement om het Grote Kerkhof vol te storten met mest als het college een verklaring tegen het stikstofbeleid niet zou tekenen.

Mijn indruk is dat 'Den Haag' tot voor kort nauwelijks door had hoe hoog de emoties opgelopen zijn. En ook hoe weinig vertrouwen veel inwoners van Oost-Nederland nog hebben in de overheid. Zelf werd ik getroffen door de vele omgekeerde vlaggen, door het felle anti-overheids sentiment toen ik deze zomer een rondje maakte door de regio. Het baarde mij zoveel zorgen dat ik die avond direct contact heb gezocht met enkele Kamerleden. Om ze duidelijk te maken hoe zeer het vertrouwen in de overheid beschadigd is. Het leidde een paar weken later tot een gesprek met enkele boeren in onze regio. Dat werd geen gemakkelijk gesprek. Het werd ook geen gesprek dat leidde tot een oplossing, maar de betrokken Kamerleden hebben de problemen van onze boeren wel scherper op het netvlies.

In maart zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Juist met alle ontwikkelingen op het gebied van stikstof, wonen en energietransitie is het provinciaal bestuur van grote betekenis. Niet iedereen lijkt zich daar bewust van. Maar zeker nu hoop ik dat iedereen zijn of haar stemrecht benut.

Afgelopen voorjaar hebben we een nieuwe gemeenteraad gekozen en is een nieuw college gevormd. Onze nieuwe gemeenteraadsleden verdienen een compliment voor de snelheid waarmee ze zich na de verkiezingen het raadswerk eigen hebben gemaakt en hoe ze hun rol pakken in onze democratie. We hebben een actieve raad waar we trots op kunnen zijn. Waar mensen het niet altijd met elkaar eens zijn, maar wel respectvol met elkaar omgaan.

Aan het begin van het nieuwe jaar, is onze blik op de toekomst gericht. Daarbij denk ik in de eerste plaats aan onze jongeren: zij hebben het de afgelopen twee jaar van corona niet gemakkelijk gehad. Opgesloten opgroeien in plaats van de buitenwereld ontdekken. Een tijdje terug bezochten 160 jonge mbo'ers het stadhuis voor speeddates met ambtenaren, raadsleden en de burgemeester. Zij kregen een spoedcursus democratie. Ze kregen debattraining, leerden de 'in en outs' van ons politieke stelsel. Op voorhand leken ze niet zo enthousiast over deze dag, het leek ze vooral saai. Maar achteraf hoorden we dat ze een heel leuke dag hebben gehad. Die ontmoeting met deze groep jonge MBO-ers gaf mij hoop voor de toekomst, want zij zijn straks de vakmensen die we hard nodig hebben in de zorg, het onderwijs en de techniek. Ze verdienen onze aandacht.

Als ik het nieuwe jaar in dit huis in ogenschouw neem, dan zie ik een gemeentebestuur met een heldere koers op veel terreinen, maar ook een gemeentebestuur dat zich geconfronteerd ziet met de nodige complexiteit. De gestegen prijzen voor nieuwbouw van woningen, scholen, sporthallen en culturele instellingen leiden tot de nodige hoofdbrekens. In de komende maanden zal de gemeenteraad bepalen hoe om te gaan met de toekomstplannen voor de Nieuwe Keizer en het Burgerweeshuis. Morgen organiseren de bezoekers van het Burgerweeshuis een protestmars door de binnenstad van Deventer om duidelijk te maken dat ze het wachten zat zijn. De gemeenteraad zal nog deze maand beslissen over de plannen en ik heb er alle vertrouwen in dat de raad de verschillende belangen zorgvuldig zal wegen.

Tot slot nog dit: als je wilt dromen over de toekomst, moet je je verleden kennen en koesteren. Daarom vieren wij als Hanzestad, van 1 april tot 31 december het Hanzejaar, samen met acht andere Hanzesteden in Oost-Nederland. Dat wordt een feest met een gevarieerd programma. Iedereen die het leuk vindt, kan eraan

deelnemen. Juist in deze tijd is het goed om ons te realiseren waar we vandaan komen, op wiens schouders we staan, en de geschiedenis te omarmen. Dat Deventer innovatief is, groeit en bloeit, heeft z'n wortels in de Hanzetijd. Samenwerken met andere steden bracht en brengt stad en ommeland tot bloei. Wethouder Thomas Walder zal u zo dadelijk verder mee nemen in het Hanzejaar.

Voor 2023 hoop ik dat we met elkaar geschiedenis schrijven en de toekomst tekenen, passend in de traditie van Deventer. Beste mensen, ik wens u en de mensen om u heen, mede namens de gemeenteraad, het college van B&W en alle medewerkers van de gemeente Deventer een goed, gezond en gelukkig nieuw jaar toe!